

ŠTANDARDY
o informačných systénoch verejnej
správy

sprac. Prof. PhDr. Dušan Katuščák, PhD.

Štandardy

- Štandardom je súbor pravidiel spojených s vytváraním, rozvojom a využívaním informačných systémov verejnej správy
- Obsahuje charakteristiky, metódy, postupy a podmienky, najmä pokiaľ ide o bezpečnosť a integrovateľnosť s inými informačnými systémami.
- Štandardy musia byť otvorené a technologicky
- neutrálne.

Na čo sú štandardy?

Štandardy sa vzťahujú najmä na

- a) technické prostriedky a sieťovú infraštruktúru,
- b) programové prostriedky, ktorými sú operačné prostredie,
- databázové prostredie, kancelárske programy a aplikačné programové vybavenie,
- c) údaje, registre, číselníky,
- d) formáty výmeny údajov.

Štandardy a integrácia

- (3) Integrovaťnosť s inými informačnými systémami tvorí súhrn právnych, technických, organizačných a iných opatrení vytvárajúcich jednotné prostredie
- umožňuje výmenu a spoločné používanie údajov medzi jednotlivými informačnými systémami.

Štandardy a aplikačné programy

- (4) Štandardy na aplikačné programové vybavenie obsahujú podmienky na
 - a) prevádzkovateľnosť v operačnom a databázovom prostredí,
 - b) využívanie údajov, registrov a číselníkov,
 - c) využívanie údajového rozhrania na centrálnom registri a číselníky,
 - d) začleniteľnosť do prevádzkovaného informačného systému.

Na koho sa vzťahujú povinnosti vyplývajúce z Výnosu o štandardoch?

- Výnos sa vzťahuje na povinné osoby špecifikované v § 3 Zákona č. 275/2006 Z. z.
- ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy,
- orgány miestnej štátnej správy, obce a samosprávne kraje,
- Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky, Kancelária prezidenta Slovenskej republiky a ďalšie.

V ktorých formátoch smú povinné osoby dokumenty a dáta zverejňovať a odosielať?

- Tu platia dve základné pravidlá:
- Pokiaľ je typ súborov upravený Výnosom, povinné osoby zverejňujú a odosielajú súbory minimálne v jednom z formátov, ktoré Výnos špecifikuje. Pri splnení tejto podmienky je prípustné zároveň zverejňovať a odosielať daný obsah aj v súboroch s iným formátom.
- Ak typ dát Výnosom upravený nie je, možno na zverejňovanie a odosielanie použiť ľubovoľný formát.
- Pri komunikácii by sa však vždy mali uprednostňovať formáty, ktoré sú otvorené a technologicky neutrálne, aby s nimi bolo bez problémov možné pracovať na rôznych typoch počítačov a v rôznych typoch programov.

V ktorých formátoch môžu občania odosielať dokumenty a dáta?

- Občania môžu pri odosielaní povinným osobám použiť ľubovoľný formát.
- Povinné osoby sú povinné čítať každý z nich.
- *Musí byť povinná osoba schopná aj upravovať prijatý súbor?*
- Nie, Výnos takúto povinnosť nestanovuje. Stanovuje len povinnosť čítania.

Štandardy pre textové súbory

- *a) prijímanie a čítanie všetkých doručených formátov textových súborov, ktorými sú*
- *Rich Text Format (.rtf),*
- *Hypertext Markup Language (.html, .htm) podľa World Wide Web Consortium (W3C),*
- *Portable Document Format (.pdf) minimálne vo verzii 1.3 a maximálne vo verzii 1.5,*
- *Open Document Format (.odt) vo verzii 1.0,*
- *Text Format (.txt) v kódovaní UTF-8,*

Programy pre Hypertext Markup Language

- **HTML (HyperText Markup Language** -hypertextový značkovací jazyk) je určený na opis štruktúry textovo orientovaných dokumentov pre použitie na webových stránkach.
- Veľkou prednosťou HTML je možnosť čítania HTML súborov priamo v ľubovoľnom internetovom prehliadači na väčšine platforiem
- Formát HTML je spravovaný konzorciom W3C a definovaný v špecifikáciách [W3C](#) a ISO/IEC 15445:2000.
- Súbory obsahujúce HTML, rovnako ako aj ich adresy (URL) majú obvykle príponu **.html**, prípadne **.htm**.
- *Pre dokumenty, kde je vhodné použitie navigácie (webové stránky), sa odporúča používať HTML, prípadne XML (aj keď tento je určený na prenos údajov a nie na sprostredkovanie informácií, a preto je potrebné používať ho v súlade s § 12 a 13).*
- *Použitie týchto formátov v elektronickej komunikácii nie je vhodné.*
- https://www.informatika.sk/blox/standardy/sk/prehľad/standardy_do_14_7_2010/file/text/html

Programy pre Portable Document Format

- PDF je formát na **ukladanie a výmenu textových dokumentov**, ktoré sú primárne určené na čítanie.
- Prednosťou formátu PDF je to, že dokáže plne zachovávať vzhľad a formátovanie dokumentu na rôznych platformách
- najčastejšie používaný formát pre finálne elektronické dokumenty, publikácie, vzorové tlačivá určené pre tlač a podobne.
- Súčasťou definície formátu PDF je (od verzie 1.2) aj formát FDF (Forms Data Format), vďaka ktorému je možné vyplňovať, upravovať a uchovávať textové informácie určené pre vyplňovateľné PDF súbory.
- Súbory majú príponu **.pdf** a **.fdf**
- Ktoré programy pracujú s PDF:
https://www.informatika.sk/blox/standardy/sk/prehľad/standardy_do_14_7_2010/file/text/pdf

Programy pre OpenDocument Format

- **OpenDocument Format (ODF)** je štandard určený na **ukladanie a výmenu súborov** pre rôzne typy aplikácií (formátované textové dokumenty, tabuľkové súbory, prezentácie, vektorová grafika a ďalšie).
- Výnos o štandardoch predpisuje tento formát ako povinný zatiaľ iba pre textové súbory (prípady .odt .ott .odm).
- Prednosťou ODF je, že sa stal prvým **komplexným otvoreným formátom pre elektronické dokumenty**, ktorý bol schválený ako medzinárodný ISO štandard a pre ktorý je zároveň bezplatne dostupná otvorená multiplatformová implementácia.

Prípony súborov vo formáte ODF

- **Textové súbory: .odt, .odm (tzv. master document), .ott (šablóna)**
- Tabuľkové súbory: .ods, .ots (šablóna)
- Prezentačné súbory: .odp, .otp (šablóna)
- Grafické súbory: .odg, .otg (šablóna)
- Matematické rovnice: .odf
- Ktoré programy pracujú s ODF:
- <https://www.informatika.sk/blox/standardy/sk/pr ehlad/standardy do 14 7 2010/file/text/odf>

Národné a medzinárodné štandardy odborové

- Formát pre výmenu informácií (*Format for Information Exchange*) (ISO 2709),
- Kódy na reprezentáciu názvov krajín a ich častí: Časť 2 - Kódy geografických jednotiek (*Code for the Representation of Names of Countries and their Subdivisions: Part 2, Country subdivision code*) (ISO 3166-2)
- Medzinárodné štandardné číslovanie kníh (*International Standard Book Number (ISBN)*) (ISO 2108)
- Medzinárodné štandardné číslo hudobniny (*International Standard Music Number (ISMN)*) (ISO 10957)
- Medzinárodný štandardný kód nahrávky (*International Standard Recording Code (ISRC)*) (ISO 3901)
- Medzinárodné štandardné číslo seriálových publikácií (*International Standard Serial Number (ISSN)*) (ISO 3297) (ANSI/NISO Z39.9)
-

Odborové štandardy

- Reprezentácia dátumov a časov (*Representation of Dates and Times*) (ISO 8601)
- Identifikátor seriálového dokumentu a článku (*Serial Item and Contribution Identifier (SICI)*) (ANSI/NISO Z39.56)
- Medzinárodné štandardné číslovanie technických správ (*International Standard Technical Report Numbering (ISRN)*) (ISO 10444) a
- Štandardné číslovanie a popis technických správ (*Standard Numbering and Description of Technical Reports*) (ANSI/NISO Z39.23)

Štandardy MARC

ISO 2709

- Špecifikácie MARC 21 pre štruktúru záznamu, znakové sady a výmenné médiá (www.loc.gov/marc/specifications)
- *MARC Kodovník krajín* (www.loc.gov/marc/countries)
- *MARC Kódovník geografických oblastí* (www.loc.gov/marc/geoareas)
- *MARC Kódovník jazykov* (www.loc.gov/marc/languages)
- *MARC Kódovník organizácií* (predchádzajúci názov: *Znaky amerických knižníc (Americal Library Symbols)*)
- *MARC Kodovníky rolí, zdrojov, konvencií popisu* (www.loc.gov/marc/relators)